

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 017AB/18

KLAGER: Liv Anne Moss (A-klager) og Paula Ensink Lunderbye (B-klager)
PUBLIKASJON: Glåmdalen
PUBLISERINGSDATO: 10.01.2018/11.01.2018
STOFFOMRÅDE: Helse
SJANGER: Nyhetsartikkel
SØKERSTIKKORD: Omtale av selvmord/selvmondsforsøk, saklighet og omtanke, bildebruk
REGISTRERT: 11.01.2018
BEHANDLET I PFU: 19.06.2018
BEHANDLINGSTID: 158 dager
KLAGEGRUPPE: Privatperson
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Glåmdalen publiserte 10. januar 2018 en nettartikkel med tittelen: «'Silje' er del av skjult Instagram-trend: Unge overgår hverandre i selvskading».

I ingressen stod det:

«GLÅMDAL: – Det er lett å bli trigget når noen legger ut bilde av et kutt som er dypere enn det man selv har gjort. Man føler seg dårligere. 'Klarer hun det, skal jeg også klare det', forklarer 20-åringen om den farlige trenden.»

Over ingressen stod et illustrasjonsbilde som viste en kvinne som skar seg i armen med et barberblad.

Brødteksten åpnet på denne måten:

«'Silje' sitter i sofaen hjemme i boligen sin. Hun er pen, velkledd og snakker reflektert. En sånn jente mange automatisk tror at seiler gjennom livet uten problemer.

Men sannheten er en annen. Utfordringene har vært mange i livet til 20-åringen, og ofte blir mørket altoppslukende og nesten umulig å komme ut av. Hun vil bare forsvinne fra tankekjøret en stund – og løsningen blir å utsette seg selv for skade i form av kutting, overdose eller oppkast.»

«Silje» fortalte deretter om sine opplevelser med selvskading. Avisen beskrev også hvordan personer som driver med selvskading deler tanker og bilder med hverandre på lukkede fora på nettet.

Også potensielle selvmordsforsøk ble kommentert:

**«Ikke sjelden er det noen som forteller at de ønsker å ta sitt eget liv.
- Det hender vi ringer ambulanse om vi tror det er alvor. Vi føler ansvar for hverandre, sier Silje, som vet om flere andre lokale Instagram-brukere som viser selvskading.»**

I artikkelen var det flere skjermbilder fra Instagram som viste armer med kutt og barberblader.

«Silje» fortalte også om at hun hadde tatt overdose med piller:

**«Det altoppslukende mørket i hodet driver Silje til å gjøre ting hun egentlig ikke ønsker – det kan være umulig å stoppe. Derfor er påvirkningskraften så skummel.
- Jeg kan kutte med dypt eller svelge masse sovepiller eller antidepressiver. Etterpå kommer jeg til meg selv igjen, blir redd og tenker 'hva er det jeg har gjort', sier 20-åringen som ofte ringer noen hun stoler på for å få hjelp til å komme seg til sykehus eller lege.»**

Avslutningsvis siterte avisen Lena-Maria Haugerud, daglig leder i Landsforeningen for forebygging av selvskading og selvmord. Hun uttrykte bekymring for at unge deler selvskadingsbilder og for at de påvirker hverandre i sosiale medier.

Artikkelen ble også publisert på Glåmdalens Facebook-side.

Samme artikkel ble publisert i papirutgaven dagen etter, **11. januar 2018**. Artikkelen var hovedoppslag på førstesiden med tittelen: «**Deler kutt på skjulte kontoer**».

Forsideingressen var:

«FARLIG TREND: Lokale ungdommer overgår hverandre i selvskading på hemmelige Instagram-kontoer. – Man blir trigget til å kutte seg stadig dypere, advarer 'Silje' (20), som selv er på innsiden av miljøet.»

Også på forsiden stod et illustrasjonsbilde av en ung kvinne om skar seg selv i armen, denne gangen med en kniv.

Artikkelen inne i avisen var så å si lik som nettversjonen.

KLAGEN:

Klager A er en privatperson. Hun reagerer på at Glåmdalen har publisert bilder av selvskading, og mener avisen har brutt følgende punkter i Vær Varsom-plakaten:

- Punkt 4.1, om saklighet og omtanke

- Punkt 4.9, om omtale av selvmord og selvmordsforsøk
- Punkt 4.12, om like varsomhetsregler for bilder som skrift og tale

Hun skriver skriver:

«Artikkelen omhandler selvskading , og smitteeffekt som følge av bilder av selvskading på sosiale medier. På store deler av førstesiden sees et bilde av en jente som kutter seg dypt, deretter følger på side 4 og 5 svært eksplisitte bilder av selvskading - som vil kunne føre til nettopp en smitteeffekt og hvor deler av artikkelen nærmest er en reklame og glorifisering av grupper som driver med selvskading på nettet."Det hender vi ringer ambulansen om vi tror det er alvor. Vi føler ansvar for hverandre." Det er heller ingen opplysninger i artikkelen om hvordan man kan jobbe med selvskading, eller hvor man kan søke hjelp.

Selv om artikkelen og bildene ikke bryter vær varsom plakaten i forhold til selvmord, vil man kunne se den samme type smitteeffekten ved selvskading, når bildene blir presentert slik det gjøres i denne artikkelen.»

Klager B er også en privatperson. Hun viser til de samme punktene som klager A.

Klager B mener at bildene i artikkelen er «triggende». Hun skriver:

«Jeg kan ikke se at disse bildene er nødvendige for å få frem poenget. Jeg hadde mennesker rundt meg som jeg er glad i som ble trigget enormt av disse bildene. Glåmdalen sier virkemidlene er viktige, jeg mener de pga sine egne klikk potensielt risikerer både liv og helse til disse de skriver om, og ikke minst 'Silje'. Teksten i seg selv er allerede triggende. Bildene i tillegg skaper en voldsom effekt av disse som er selvskadere. Glåmdalen mener det er viktig for å nå ut, jeg mener de potensielt kan ødelegge liv før de når ut.»

Klager mener det er et paradoks at Glåmdalen omtalte hvor «triggende» bildene er, samtidig som de selv publiserte flere bilder.

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Glåmdalen avviser at god presseskikk er brutt. Avisen mener at saken har stor offentlig interesse, og at det var nødvendig å informere offentligheten om bildene som deles i sosiale medier:

«Vår vurdering, som ble støttet av fagpersoner, var at det er viktig at foreldre, foresatte og folk som ellers har med unge å gjøre er klar over denne trenden. Uten å vite om at dette skjer - og vi fikk informasjon om at dette var særlig utbredt i en del av vårt dekningsområde - er det vanskelig for foreldre og fagpersonell å ta tak. Vi mente - og mener - at det var av vesentlig betydning å fortelle om dette.»

Slik avisen ser det, er det noen ganger nødvendig med en direkte og tydelig fremstilling for «å få folk til å åpne øynene» for problemet.

«Vi hadde tilgang til en rekke bilder fra Instagram-gruppen, de fleste av dem var helt uaktuelle for oss å bruke. Men vi valgte å bruke noen av dem, som viser lette risp, arr, bandasje på et lår og et barberblad liggende på et håndledd. I tillegg tok vi et illustrasjonsfoto med mindre, sminkede skader som både i uttrykk og gjennom merking tydelig framstår som en illustrasjon, en konstruert fremstilling av hva dette dreier seg om.»

Ifølge avisen er punkt 4.9, om selvmord og selvmordsforsøk, irrelevant i saken.

Klager A fastholder at Glåmdalen har brutt god presseskikk. Hun skriver:

«Jeg har ingen andre kommentarer annet enn at jeg gjennom min jobb som psykologspesialist i BUP er fullstendig klar over at virkeligheten overgår de bildene som presenteres. Jeg mener likevel fortsatt at bildebruken er uheldig med tanke på smitteeffekt (...).»

Også **klager B** fastholder at god presseskikk er brutt. Hun skriver:

«Jeg er fortsatt helt uenig med Glåmdalens vurderinger. Jeg ser også at de nevner at de har vært i kontakt med fagpersoner, og jeg stiller meg undrende til hvilke fagpersoner de har snakket med, da dette ikke kommer frem (...).

Bortforklaringen av at illustrasjonsfoto er tydelig konstruert er av ingen betydning. Den visuelle effekten er like skadende selv om det står 'illustrasjonsfoto' under. Man kan godt illustrere et bilde av noen som blir halshugget, eller har hengt seg selv. Bildet vil likevel ha en så sterk effekt på enkeltmennesker, at jeg synes det er en helt merkelig forklaring som skal rettferdiggjøre bruken av det bildet.»

Glåmdalen mener fremdeles at avisen ikke har brutt Vær Varsom-plakaten.

Argumentasjonen om illustrasjonsbildet er ingen bortforklaring, understreker avisen.

«Presseetisk koker denne saken, slik vi ser det, ned til om det i 2018 er presseetisk akseptabelt å vise et illustrasjonsbilde av en person som kutter seg i armen, samt noen ikke-eksplisitte eksempler på hva som deles i lukkede selvskadingsgrupper i sosiale medier. Vi mener fortsatt at det var riktig å lage saken, og at det er vesentlig at vi som samfunn er klar over og bevisste den trenden som beskrives i artikkelen. Dette er noe det bør snakkes om, mener vi, og en virkelighet vi i mediene ikke skal la være å beskrive.»